

Kommunstyrelsen
Ånge kommun

Länsstyrelsens bedömning av Ånge kommuns översiktsplan - sammanfattande redogörelse

Inledning

Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 28 § plan- och bygglagen (2010:900) (PBL) minst en gång varje mandatperiod lämna en sammanfattande redogörelse till kommunen eller när kommunen begär det. Den senaste sammanfattande redogörelsen för Ånge kommun lämnades den 18 juni 2014. Länsstyrelsen lämnar nu en ny sammanfattande redogörelse på samma översiktsplan.

I den sammanfattande redogörelsen ska länsstyrelsen både redovisa en bedömning av översiktsplanens aktualitet samt ange de statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för kommunens mark- och vattenanvändning.

Västernorrlands sammanfattande redogörelse utgörs av denna kommunspecifika bedömning, en länsövergripande rapport samt aktuellt planeringsunderlag som numera finns i Planeringskatalogen.

Följande handlingar har beaktats i denna redogörelse:

- Översiktsplan för utveckling av Ånge kommun, antagen 2004 och delvis reviderad 2008
- Tematiskt tillägg för vindkraft, antagen 2010 (ersätter ÖP 2004 för detta område)
- Tematiskt tillägg för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS), antagen 2013 (ersätter ÖP 2004 för detta område)

Länsstyrelsens ställningstagande

Kommunens översiktsplan är från 2004 och aktualiserades delvis 2008. Den är därmed mer än femton år gammal och är i behov av en uppdatering. Detta utifrån nu gällande lagstiftning och nya förutsättningar som till exempel riksintressen, klimatanpassning och miljö kvalitetsnormer. Kommunen bör vidare prioritera viktiga strategiska frågor utifrån dagens förutsättningar, möjligheter och behov. En karta över mark- och vattenanvändningen samt allmänna intressen ska finnas med för att översiktsplanen ska vara användbar i efterföljande planering och för alla som använder översiktsplanen. De tematiska tilläggen för vindkraft och landsbygdsutveckling i strandnära läge är fortsatt aktuella men bör ses över utifrån gällande lagstiftning och planeringsförutsättningar.

2021-02-18

Dnr. 401-3169-19

Nedan redogör länsstyrelsen för nya förutsättningar som kommunen bör ta ställning till i omarbetning av översiktsplanen med tillhörande tematiska tillägg.

Strategisk inriktning

Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön (3 kap. 2 § PBL)

Översiktsplanen består av en kortversion och 22 stycken olika temahäften. För varje temahäfte finns kommunens mål, riktlinjer och åtgärder. En återkommande åtgärd är att kommunen årligen ska ta fram en framtidsstrategi med treårsbudget.

Översiktsplanen innehåller en rad övergripande mål inom de olika temana. Målens koppling till markanvändningen inom kommunen och den fysiska miljön är dock inte alltid tydlig och skulle med fördel kunna konkretiseras mer.

Översiktsplanens tydlighet och genomförbarhet

Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den bebyggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras (3 kap 2 § PBL)

I och med att översiktsplanen är uppdelad i flertalet temahäften, att den delvis uppdaterades 2008, vilket framgår i ännu ett separat dokument, samt att de tematiska tilläggen är uppdelade i flera dokument, medför att översiktsplanen blir otydlig och ostrukturerad för användaren.

Översiktsplanen ska till medborgare och verksamhetsutövare med flera förmedla vad som gäller för ett specifikt mark- och vattenområde, avseende till exempel riktlinjer för bygglov. Härvidlag behöver översiktsplanen aktualiseras och göras användbar för kommande prövningar.

Kommunen behöver på ett tydligare sätt även redovisa hur uppsatta mål ska kunna genomföras och följas upp.

Ny lagstiftning

Sedan 2014 har flera grundläggande lagstiftningar tillkommit och ändrats. Ny gällande lagstiftning ska ligga till grund för kommunens översiktsplanarbete.

- Flera ändringar i PBL:s 3 kap trädde i kraft 1 april 2020. Ändringarna berör både innehållet i översiktsplanen och processen för hur den tas fram och aktualitetsprövas. Ändringarna innebär bland annat ett krav på att redovisa översiktsplanens huvuddrag i en karta och att kommunen ska redovisa de förhållanden med koppling till de allmänna intressena i 2 kap PBL, som kan ha en väsentlig betydelse för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Ändringen

2021-02-18

Dnr. 401-3169-19

innebär också att kommunen efter valet 2022 ska anta en planeringsstrategi. Detta ersätter aktualitetsprövningen av planen, och måste göras för att översiktsplanen inte automatiskt ska anses inaktuell.

- Till följd av förändringar i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2014) ska riktlinjer för bostadsförsörjning inte längre beslutas som en del av en översiktsplan, utan ska redovisas i ett separat dokument som beslutas av kommunfullmäktige. Detta beror på att riktlinjerna nu uttryckligen ska vara vägledande när kommunen i översiktsplaneringen tillämpar och bedömer det allmänna intresset i 2 kap 3 § 5 PBL, det vill säga angående bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.
- Förändringar i 7 kap 18 § miljöbalken innebär att länsstyrelsen getts möjlighet att, i det enskilda fallet, upphäva hela eller delar av strandskyddet vid små sjöar och vattendrag. Såväl kommun som privatpersoner kan ansöka om upphävande hos länsstyrelsen. Länsstyrelsen anser att det vore lämpligt att kommunen i översiktsplanen pekar ut områden som är särskilt viktiga för friluftslivet där länsstyrelsen inte bör upphäva strandskyddet.
- Nytt 6 kapitel miljöbalken om miljöbedömningar började gälla den 1 januari 2018, vilket innebär vissa förändringar för hanteringen av miljöbedömningar i planer som upprättas enligt PBL. Lagändringen medför också vissa följdändringar i PBL.
- För bostadsbyggnader gäller förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader (SFS 2015:216). Den 11 maj 2017 utfärdades även en ändring av förordning (SFS 2015:216) som avser nya bullernivåer från spårtrafik och vägar (SFS 2017:359).
- I PBL:s 3 kap 5 § finns sedan augusti 2018 ett tillägg om att översiktsplanen ska redovisa kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Denna riskanalys bör i text beskrivas, men även kompletteras med en karta över de områden man beskriver, så att det blir lätt att förstå var i kommunen risker finns idag, och i ett framtida förändrat klimat.
- Från och med 1 januari 2020 är FN:s barnkonvention lag i Sverige. Lagen innebär en tvingande tillämpning av barnets rättigheter i all myndighetsutövning och offentlig verksamhet som kommer i kontakt med barn eller på andra sätt påverkar barns förhållanden. Därför rekommenderas att översiktsplaneringen kontinuerligt undersöker behov av att öka skyddet och tryggheten för barn och ungdomars vägar till och från skolan, fritidssysselsättningar och kulturaktiviteter. Det rekommenderas också att andra förslag, liksom planförslaget i sin helhet, prövas med en barnkonsekvensanalys.

2021-02-18

Dnr. 401-3169-19

- Regeringen beslutade den 10 december 2015 att Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och övriga berörda civila myndigheter ska återuppta en sammanhängande planering för totalförsvaret.
- Enligt Havsplaneringsförordning (2015:400) ska det tas fram havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet.

Vidare har följande lagar och förordningar tillkommit:

- Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning
- Lag (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare
- Förordning (2015:406) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Klimatlag (2017:720)
- NFS 2016:6 – Grundföreskrift. Naturvårdsverkets föreskrifter om rening och kontroll av utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse
- Förordningsändringar om miljözoner
- Avfallsförordning (2011:927)
- Ny lagstiftning om konsekvensklassning av dammar 2014

Dessa lagar och förordningar är mer applicerbara på detaljplanenivå, men att lagar och förordningar beaktas redan i översiktsplanen underlättar vidare planhandläggning av detaljplaner och områdesbestämmelser.

Nya förutsättningar

Bostadsutveckling

Kommunen saknar fastställda och beslutade riktlinjer för bostadsförsörjning. Översiktsplanen berör både kommunens perspektiv på bygga samt bostadsförsörjningens utmaningar och förvaltningen av existerande bostadsbestånd. Det kan dock behöva utvecklas i arbetet med att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjning. För att mål och aktiviteter i riktlinjerna ska vara hållbara ska de utformas utifrån en analys där den demografiska utvecklingen, efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper och marknadsförutsättningar ska beaktas. Länsstyrelsen antar att kommunens ståndpunkt "att några nya bostadsområden inte är aktuella" fortfarande gäller men skrivningar kring behovet av och möjligheten att utveckla existerande boenden och bostadsområden till dagens bostadsbehov kan behöva utvecklas. Bostadsförsörjningens utmaningar är numera så pass viktiga att de ska presenteras i ett eget dokument som också ska beslutas av kommunfullmäktige.

Nytt statligt bidrag för marksanering för bostadsbyggande

Under 2016 infördes ett nytt statligt bidrag för marksanering för bostadsbyggande. Bidraget ger möjlighet att använda förorenad mark för

2021-02-18

Dnr. 401-3169-19

bostadsbyggande istället för att ta jungfrulig mark i anspråk. Med det nya statliga bidraget finns möjlighet att sanera för att bygga bostäder på förorenade områden där det inte finns någon ansvarig. Mer information om bidraget finns på [Naturvårdsverkets webbplats](#).

Länsstyrelserna har ett årligt återkommande uppdrag att identifiera områden i länet som kan vara aktuella för bidraget. År 2017 var det första året som denna identifiering gjordes och kan ses som ett första försök att börja identifiera områden. Det är viktigt att översiktsplanen aktualiseras utifrån detta och att förorenade områden som skulle kunna saneras och bebyggas med bostäder pekas ut i översiktsplanen.

Hälsa, säkerhet, risker för olyckor och klimatanpassning

Klimatanpassning

Klimatanpassning är ett område som blivit allt mer aktuell och är en viktig fråga att ta hänsyn till när det kommer till långsiktiga strategier för mark och vattenanvändningen inom en kommun. I kommunens nuvarande översiktsplan har klimatanpassning uppmärksamats men endast som en del av områdena risk, sårbarhet och hälsa. I kommande arbete bör kommunen ta ett större helhetsgrepp och beskriva hur kommunen påverkas av ett förändrat klimat och hur kommunen ska bemöta dess konsekvenser.

Från och med 1 augusti 2018 ska kommunen enligt 3 kap 5 § PBL redovisa sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt hur sådana risker kan minska eller upphöra. Detta tillkom i samband med att en [Nationell strategi för klimatanpassning](#) antogs av regeringen. Syftet med strategin är att långsiktigt stärka klimatanpassningsarbetet och den nationella samordningen av detta arbete.

När det gäller underlag för bedömningar i kommunens riskanalys utifrån klimatanpassning ska befintliga underlag användas, se den länsövergripande rapporten för nytt planeringsunderlag samt skyfallskartering av Ånge kommun som levererades till kommunen 2015. Länsstyrelsen har också tagit fram en [Regional plan för klimatanpassning i Västernorrlands län](#).

Risk och säkerhet

Frågan kring risk- och sårbarhetsanalyser behöver ses över. Enligt lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska kommunen minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred, samt uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Frågor som rör totalförsvaret och totalförvarsplanering har aktualiserats de senaste åren. Det är viktigt att detta tas med i den långsiktiga översiktsplaneringen. Planeringsarbetet ska utgå från att ge en grundläggande förmåga att hantera krigssituationer.

2021-02-18

Dnr. 401-3169-19

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap MSB publicerade 2019 en nationell risk- och förmågebedömning som översiktligt beskriver Sveriges krisberedskap och civila försvar. I rapporten ges en övergripande och en områdesvis bild av de sårbarheter, hot och risker i samhället som kan anses vara särskilt allvarliga, hur samhällets krisberedskap och planeringen för civilt försvar utvecklas samt MSB:s förslag på vidare åtgärder för ökad beredskap.

Farligt gods

Primära vägar för farligt gods i Ånge kommun är E14, väg 83, 315, 314 och 507. Farligt gods kan även transporteras på järnvägsbanorna inom kommunen. Befintlig översiktsplan tar till viss del upp frågan om farligt gods, men bör ge tydligare vägledning hur lokalisering och utformning av bebyggelsen påverkas. Lokalisering av bebyggelse bör anpassas för att minska risken från farligt gods. Där avstånden mellan farligt gods-vägar och bebyggelse inte kan undvikas kan fysiska skyddsåtgärder behövas.

Potentiellt förorenade områden

Länsstyrelsen beskriver i det regionala programmet för arbete med förorenade områden de resursinsatser som krävs och genomförs av länsstyrelsen, kommunerna och verksamhetsutövarna i målet att nå de uppsatta miljömålen. Här finns även en plan för länsstyrelsens arbete gällande undersökningar och avhjälpandeåtgärder för åren 2018-2020 framåt. Översiktsplanen bör uppdateras med den senaste informationen och GIS-skikt för potentiellt förorenade områdena.

Nationella mål, planer och program

På Boverkets PBL Kunskapsbanken finns en sammanställning av nationella mål som är relevanta för ett hållbart samhällsbyggande och planering. Nedan följer beskrivningar av ett urval av dessa mål som Länsstyrelsen bedömer är särskilt aktuella för kommunens översiktsplanering.

Gestaltad livsmiljö

Riksdagen antog 2018 mål för arkitektur-, form och designpolitiken baserade på begreppet gestaltad livsmiljö. Målsättningen är ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer. Målet ska uppnås genom en rad delpreciseringar. Hållbarhet och kvalitet ska inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden och kunskap om arkitektur, form och design ska utvecklas och spridas. Befintliga estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden ska tas till vara och utvecklas och nya miljöer ska gestaltas för att vara tillgängliga för alla. Det offentliga ska agera som en förebild vid tillämpningen av politiken. Översiktsplanen bör innehålla ställningstaganden om kommunens ambitioner för gestaltning av tillkommande bebyggelse och hur befintliga miljöer kan omhändertas och utvecklas.

Skogsprogram

Regeringen antog 2018 en strategi för Sveriges första nationella skogsprogram. Programmet ska utgöra en strategi för ett hållbart brukande

2021-02-18

Dnr. 401-3169-19

och bevarande av skogen och hantering av intressekonflikter. Ett regionalt skogsprogram för åren 2020-2030 är under framtagande och har varit ute på remiss under året. Programmet utgör ett planeringsunderlag för att underlätta hanteringen av olika intressen som berör skogen, så som skogsbruk, naturvård, renskötsel och friluftsliv.

Livsmedelsstrategi

Riksdagen antog 2017 en nationell livsmedelsstrategi med målet att uppnå en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. För att uppnå målen är det av stor vikt att kommunen i sin fysiska planering underlättar bevarandet och utvecklandet av jordbruksmark, men även ser till hela kedjan i livsmedelsproduktionen. Det pågår ett arbete med att ta fram en regional livsmedelsstrategi som just nu är ute på samråd.

Miljömålen och Agenda 2030

Sveriges miljömål beslutades av riksdagen 1999, och består av ett övergripande generationsmål och 16 miljökvalitetsmål, samt ett antal etappmål. Miljömålen syftar till att uppnå en hållbar utveckling och är även kopplad till FN:s agenda 2030. Vid den senaste fördjupande utvärderingen av miljömålen 2019 bedömde Naturvårdsverket att det är bråttom att minska utarmningen av den biologiska mångfalden och klimatförändringarna. Flera av miljömålen har starka kopplingar till den fysiska planeringen, exempelvis målen *God bebyggd miljö*, *Ett rikt odlingslandskap* och *Levande sjöar och vattendrag*. Mer information om miljömålen finns hos Naturvårdsverket och på Sveriges miljömål (sverigesmiljomal.se). Översiktsplanen skulle kunna beskriva hur man jobbar med målet God bebyggd miljö genom att exempelvis beskriva det lokala arbetet inom de tio preciseringarna och etappmålen för specifika frågor såsom grönplanering samt planering för gång/cykelväg och kollektivtrafik.

Miljökvalitetsnormer

Vatten och vattenstrategi

Översiktsplanen bör tydligt redovisa olika avrinningsområden och hur planeringsförutsättningar som gäller för samtliga vattenmiljöer (yt- och grundvatten) inom varje avrinningsområde går i hand med kommunens utveckling- och utbyggnadsstrategi. För varje avrinningsområde bör det finnas en komplett beskrivning av specifika vattenmiljöer, dess natur- och socioekonomiska värde, ekologisk status, miljöproblem samt behov av åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten.

Att arbeta i avrinningsområden innebär att utveckling- och utbyggnadsstrategin som visas i översiktsplanen behöver ta hänsyn till situationen för markanvändning och verksamheter, såsom jordbruk, skogsbruk och industri, som påverkar och påverkas av vatten uppströms och nedströms och inte enbart i den egna kommunen. Att utgå från avrinningsområden bygger också på en mellankommunal samverkan för att

2021-02-18

Dnr. 401-3169-19

kunna beakta såväl spridning av föroreningar, näring och bekämpningsmedel, översvämningar och vattenflöden, möjlighet till gemensamma åtgärder för att nå bra vattenkvalitet samt för att utöka resurseffektivisering. Mellankommunala frågor, särskilt vad gäller vattenfrågor, behöver alltså förtydligas i översiktsplanen. Vattendirektivet tar hänsyn till vattnets helhetsgrepp och dess naturliga förutsättningar och utgör ramen för ett avrinningsområdesvis arbete med vatten, vilket även bör synas i översiktsplanen.

Vattenmyndigheten i Bottenhavets vattendistrikt har upprättat ett nytt åtgärdsprogram 2016–2021, med syfte att visa hur kommuner, länsstyrelser och myndigheter ska gå till väga för att de miljökvalitetsnormer som satts upp för distriktets vattenförekomster ska uppnås. Åtgärder i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram är juridiskt bindande. Samråd pågår för nytt åtgärdsprogram för åren 2021–2027. Mer information finns på vattenmyndighetens hemsida.

Åtgärderna är grunden till det lokala åtgärdsprogrammet som vissa kommuner har arbetat fram, vilket utgör ett värdefullt underlag för översiktsplanen. I de fall lokala åtgärdsprogram saknas bör istället översiktsplanen kunna redovisa övergripande och mer konkreta och tidsatta åtgärder som krävs för att uppnå en god vattenkvalitet enligt vattenförvaltningen inom olika avrinningsområden.

Översiktsplanen bör även kunna identifiera särskilda områden där konflikter mellan olika intressen kan leda till eventuellt ökad belastning, samt undersöka vilka kompensationsåtgärder som kan behövas uppströms eller nedströms för att bevara de naturliga buffertzoner som återstår i avrinningsområdet.

Översiktsplanen bör även samverka med åtgärdsprogrammet för havsmiljön som upprättades 2015 av Havs- och Vattenmyndigheten. Syftet är att visa hur kommuner och myndigheter ska gå till väga i arbetet för att miljökvalitetsnormerna för havsmiljö ska kunna följas för att god havsmiljö ska uppnås på sikt. Arbetet med att ta fram ett nytt åtgärdsprogram pågår och förslaget är just nu på samråd, se HaVs hemsida.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har under 2016 tagit fram en regional vattenförsörjningsplan för att långsiktigt säkerställa tillgången på vattenresurser för dricksvattenförsörjning. Planen utgör ett viktigt underlag för en kommunal vattenförsörjningsplan som ska beaktas i översiktsplanen. Nya ställningstaganden kring vattenresurser i vattenförsörjningsplaner, även om de inte utgör vattentäkter, bör även upprättas i översiktsplanen för att kunna säkerställa ett långsiktigt dricksvattensskydd.

I maj 2018 publicerades betänkandet SOU 2018:34, Vägar till hållbara vattentjänster. I denna föreslås att kommuner ska vara skyldiga att besluta om en plan för hur försörjning av vattentjänster ska ske i kommunen. En mer långsiktig och övergripande planering av vattentjänster är nyckel till att nå MKN och förbättra framtidens vattenförsörjning för en kommun.

2021-02-18

Dnr. 401-3169-19

Mellankommunal samordning

Region Västernorrland har tagit fram en regional utvecklingsstrategi för åren 2020-2030. Dokumentet är en övergripande strategi för utveckling och tillväxt inom regionen. Strategin är en bra utgångspunkt för att sätta in översiktsplanen i ett regionalt sammanhang.

Ånge kommun är också en del i organisationen Sundsvallsregionen som arbetar med samordning av fysisk planering.

Övriga allmänna intressen

Grön infrastruktur och ekosystemtjänster

Sedan kommunens nuvarande översiktsplan antogs har grön infrastruktur tillkommit som ett begrepp för att åskådliggöra landskapssammanhang för hållbar samhällsplanering men även för effektivare naturvård och hållbart företagande. Länsstyrelsen har tagit fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur som publicerats under 2020. Planen är tänkt att fungera bland annat som planeringsunderlag till översiktsplanen. Till planen hör förslag till nationella värdetrakter, som är områden med särskild betydelse för den biologiska mångfalden. Ånge kommun omfattas till förhållandevis stor del av dessa föreslagna värdetrakter.

Länsstyrelsen ser gärna att kommunen tar fram en grönstrukturplan eller liknande då gröna strukturer i samhället ger många positiva synergieffekter.

Friluftsliv

Invånarnas möjlighet till naturkontakt och friluftsliv med platser för lek, motion och utevistelse är ett allmänt intresse som kommunen behöver ta hänsyn till i översiktsplaneringen. Kommunen kan beroende på förutsättningar och behov välja om frågor rörande frilufts- och grönområden enbart ska hanteras i översiktsplanen eller om kommunen även ska upprätta till exempel en separat frilufts- eller grönplan.

I handlingarna bör det framgå förutsättningar för friluftslivet genom att till exempel redovisa viktiga områden för friluftsliv på karta, beskriva och värdera områden för friluftsliv, analysera tillgång och brist på områden för friluftsliv. För att ytterligare möjliggöra friluftslivet och fiske för allmänheten kan kommunen se över de stora arealerna sjöar och vattendrag där fiske inte är tillåtet för allmänheten idag. Kommunen bör även särskilt redovisa riksintressen för friluftsliv, rörligt friluftsliv och turism samt tätortsnära och bostadsnära rekreatiomsområden såsom parkmark, ledssystem och tysta områden.

Den befintliga översiktsplanen tar upp frågan om friluftsliv. Frågan kan dock konkretiseras och kopplas tydligare till markanvändningen i kommunen och avvägningar göras mot eventuella motstående intressen. Det bör även framgå kommunens målsättningar eller ställningstaganden för utveckling och förvaltning av befintliga och nya områden för friluftslivet. Exempelvis kopplat till tillgänglighet för olika grupper och vikten av att grönområden har funktionella friluftsanordningar och upplevs välkomnande och trygga.

2021-02-18

Dnr. 401-3169-19

Kommunen kan identifiera områden där ny bebyggelse är olämplig, ange minsta avstånd mellan tillgängligt grönområde och nya och befintliga bostäder, skolor, äldreboenden, arbetsplatser och ange riktlinjer för lokalisering av vindkraftverk, infrastruktur och LIS-områden i eller i närheten av viktiga områden för friluftsliv. Konsekvenserna för friluftslivet bör framgå av planen och/eller konsekvensbeskrivningen. Det bör även uppmärksammas om konsekvenserna kan påverka folkhälsan, den regionala utvecklingen och möjligheten att nå miljökvalitetsmålen.

Jordbruksverket tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten publicerade 2014 strategin Svenskt fritidsfiske och fisketurism 2020. Strategin sätter upp mål för att främja svenskt fritidsfiske och fisketurism.

Generellt biotopskydd

Biotopskydd utgörs av biotoper som genom beslut av regeringen är generellt skyddade som biotopskyddsområden enligt 5 § förordningen om områdesskydd (1998:1252). Länsstyrelsen anser att det generella biotopskyddet bör tas upp i översiktsplanen eftersom man ska ta hänsyn till skyddade biotoper vid till exempel detaljplanering.

Energi och klimat

Minskat klimatpåverkan är ett prioriterat område inom hela samhället, och ingår i en rad nationella och regionala mål. Länsstyrelsen har i samarbete med Region Västernorrland tagit fram en regional energi- och klimatstrategi för åren 2020–2030, som i största möjliga mån bör inarbetas i översiktsplanen. Den nuvarande översiktsplanen behandlar inte frågan om klimatpåverkan. Översiktsplaneringen är ett viktigt instrument för att bland annat underlätta för ett transporteffektivt samhälle, förnyelsebar elproduktion och en hållbar bygg- och fastighetssektor.

Infrastruktur

I regeringens nationella plan för infrastrukturen åren 2018-2029 ingår kapacitets- och hastighetshöjande åtgärder för mittbanan mellan Ånge och Sundsvall. Åtgärderna ska förbättra förutsättningarna för både godstrafik och pendling med tåg. Planerade och redan utförda åtgärder inkluderar även insatser på och omkring flera av kommunens järnvägsstationer. I den regionala transportplanen för Västernorrland finns mer detaljerad information om de infrastrukturprojekt som planeras inom länet under det kommande decenniet.

Riksintressen

Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att regeringen under januari 2020 gav i uppdrag åt Naturvårdsverket, Trafikverket, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Riksantikvarieämbetet att tillsammans med Boverket som samordnande myndighet att göra en översyn av nuvarande riksintresseanspråk.

Syftet med översynen är att minska både antalet anspråk samt den areella utbredningen av dessa. Översynen delredovisas i november 2020 och

2021-02-18

Dnr. 401-3169-19

slutredovisas i september 2021. Detta innebär att nuvarande riksintresseanspråk i kommunen kan komma att förändras.

Några riksintressen enligt 3 och 4 kap MB har tillkommit eller reviderats under senare tid och redogörs för nedan.

Friluftsliv

Naturvårdsverket har fattat beslut om nya och reviderade riksintresseområden för friluftsliv under 2016–2017. Se [Naturvårdsverkets webbplats](#) för mer information.

Totalförsvaret

I Ånge kommun finns inga öppna riksintressen för totalförsvarets militära del. Det kan dock finnas riksintressen som inte kan redovisas öppet. Försvarsmakten bör därför kontaktas tidigt i ärenden som rör höga objekt, så som master och vindkraftverk. Detta inbegriper också eventuella revideringar av kommunens tillägg till översiktsplan rörande vindkraft.

Kulturmiljövård

Det pågår ett nationellt arbete med att se över riksintresseanspråken, där regeringen har för avsikt att dessa ska bli färre och mindre i omfattning. Detta kan komma att påverka de riksintressen för kulturmiljövårderna som finns i Ånge kommun, som i så fall minskas. Det är inte sannolikt att det kommer att komma till nya riksintressen för kulturmiljövårderna inom överskådlig framtid.

Länsstyrelsen har i samråd med Ånge kommun gjort en översyn av riksintressena för kulturmiljövårderna i kommunen och tagit fram utökade värdebeskrivningar för respektive område. Förslag finns på revideringar i anspråk, men dessa är inte beslutade av Riksantikvarieämbetet.

Vindbruk

Energimyndighetens senaste uppdatering av riksintresse för vindbruk genomfördes 2013 och ett tilläggsbeslut togs i maj 2015 för ett mindre antal områden. Nu gällande riksintressen för vindbruk finns att se i karttjänsten [Vindbrukskollen](#).

Natura 2000

Det har inte tillkommit några nya Natura 2000-områden inom kommunen sedan 2004.

Rennäringen

Översiktsplanen och miljökonsekvensbeskrivningen bör beskriva hur den föreslagna markanvändningen tillgodoser riksintresset rennäringen, men också påverkan på det samiska kulturarvet i övrigt. Detta inbegriper bland annat hur föreslagen exploatering påverkar renarnas flyttleder, rastbeten, kärnområden och svåra passager. De fyra samebyar som har renskötselområde inom kommunen ska ingå i samrådskretsen. Skogsbrukets

2021-02-18

Dnr. 401-3169-19

påverkan på rennärningen tas upp i den befintliga översiktsplanen, men detta kan utvecklas och konkretiseras.

Väg och järnväg

Förutom E14 som omnämns i översiktsplanen är även väg 83 och väg 315 vägar av riksintresse. Mittbanan och Norra stambanan är järnvägar av riksintresse. Översiktsplanen bör säkerställa att dessa riksintressen tillgodoses genom att föreslagen markanvändningen inte försvårar drift, underhåll och framtida utveckling. Det innebär bland annat att ta hänsyn till hur bebyggelse påverkas av buller och vibrationer. Förutom vägarna av riksintresse har Trafikverket även pekat ut väg 314 som en väg i det funktionellt prioriterade vägnätet. Ambitionen är att värna och utveckla tillgängligheten längs dessa vägar.

Miljökvalitetsnormer för vatten och luft

Miljökvalitetsnormer för vatten

Nya miljökvalitetsnormer för vatten har beslutats och som nämnts ovan under rubriken *Vatten och vattenstrategi* har Vattenmyndigheten i Bottenhavets vattendistrikt fastställt en ny förvaltningsplan 2016 – 2021 med tillhörande åtgärdsprogram. Kommunens översiktsplan behöver förnyas så att den överensstämmer mot aktuella normer och aktuell förvaltningsplan med åtgärdsprogram. Alternativt bör översiktsplanen kunna utformas generellt så att den inte blir inaktuell vid varje nytt beslut om nya normer och ny förvaltningsplan.

Uttekandet av områden som föreslås som utvecklingsområden för mark- och vattenanvändning i kommunen behöver föregås av analyser av huruvida berörda vattenområden kommer att påverkas med avseende på möjligheterna att uppfylla gällande miljökvalitetsnormer.

Översiktsplanens övergripande inverkan på möjligheterna att nå miljökvalitetsnormer för vatten inom kommunen behöver belysas i planens miljökonsekvensbeskrivning.

Miljökvalitetsnormer för luft

Miljökvalitetsnormer för luft regleras i luftkvalitetsförordningen (2010:477) och ändringar är gjorda 2013-04-16 och 2019-10-11.

Naturvårdsverket har tagit fram en ny version av vägledningen vid tillämpning och kontroll av miljökvalitetsnormer för utomhusluft – [Luftguiden](#), version 4, 2019:1.

Tillägg till översiktsplanen (TÖP)

Landsbygdsutveckling i strandnära läge

Kommunens tematiska tillägg för landsbygdsutveckling i strandnära läge består av ett huvuddokument, en översiktlig karta över utpekade LIS-områden; planeringsförutsättningar och analys; områdesbeskrivningar; och en miljökonsekvensbeskrivning.

2021-02-18

Dnr. 401-3169-19

Länsstyrelsen bedömer att LIS-planen fortsatt är ett bra underlag för prövning av strandskyddsdispenser men har några synpunkter enligt nedan.

LIS-planen bör uppdateras utifrån nu gällande miljö kvalitetsnormer för vatten och utifrån den nya fastställda förvaltningsplanen 2016–2021 för Bottenhavets vattendistrikt.

I bilagan med planeringsförutsättningar och analys bedömer kommunen att den exploatering som kan ha störst påverkan på MKN vatten inom LIS-områden är bostadshus beroende på avloppslösning. Till detta finns råd och riktlinjer om att i närheten av vattenförekomster med övergödningssproblematik bör hög skyddsnivå krävas för avloppslösning. I bilaga 2 med områdesbeskrivningar nämns inget om MKN vatten. I miljökonsekvensbeskrivningen i bilaga 3 bedöms att påverkan på MKN vatten är liten och att planen huvudsakligen kommer att leda till enstaka kompletteringar i områden som redan är bebyggda.

Kommunen redovisar planeringsförutsättningar utifrån hälsa och säkerhet, att lokalisering av exploatering ska anpassas till risken för naturolyckor på platsen och att ytterligare utredningar kan behövas av exploatören. Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att det finns en ny samlad karttjänst och vägledning framtagen där karteringar gjorda av SGI, SGU, MSB, Lantmäteriet och SMHI är samlad som med fördel kan användas i bedömningen om lämpligheten av en exploatering.

Vindkraftsplanen

Sedan vindkraftsplanen antogs 2010 har det hänt mycket inom utvecklingen av vindkraften. Bland annat är vindkraftsverk som byggs och planeras idag betydligt högre och har högre effekt, vilket kommunen bör ta hänsyn till vid utpekande av lämpliga områden för vindkraft.

Utpekandet av områden som föreslås som lämpliga för vindkraft behöver även föregås av rimliga analyser av huruvida berörda vattenområden kommer att påverkas med avseende på möjligheterna att uppfylla gällande miljö kvalitetsnormer.

Sametinget håller inte med om att rennäringens markanvändning ofta går att kombinera med vindkraft. Kunskapsläget om vindkraftens påverkan och konsekvenser för renskötseln har ökat sedan vindkraftsplanen antogs 2010. Eventuella konsekvenser för rennäringen bör utvecklas i kommande översiktsplan och det bör ske i samråd med samebyarna.

I takt med utvecklingen och byggandet av vindkraft har det också bedrivits en del forskning och tagits fram nya kunskapsunderlag. Se samlad information på Naturvårdsverkets och Energimyndighetens webbsidor. En regional vindkraftsstrategi förväntas tas fram under 2021.

Områden som kan vara särskilt aktuella att uppmärksamma vid framtagande av den nya översiktsplanen är följande:

- Vindkraft och rennäring, till exempel vad gäller undvikelseffekter

2021-02-18

Dnr. 401-3169-19

- Fåglar och fladdermöss, se vindvalrapporter på Naturvårdsverkets webbsida
- Forskning om amplitudmodulerat ljud och lågfrekvent ljud
- Energimyndigheten reviderade riksintresset för vindbruk 2015
- Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2010:155) om markering av hinder är för närvarande på remiss
- Nya nationella vindkarteringar
- Nya naturreservat kan ha tillkommit
- Reviderade riksintressen
- Nya uppgifter om skyddade arter, till exempel rovfågel
- Frågor om elanslutning, då dessa har stor betydelse för lokaliseringens lämplighet
- Vindbrukskollen innehåller uppgifter om planerade och tillståndsgivna vindkraftparker. Viss information kan dock vara inaktuell varför direktkontakt med länsstyrelsens miljöskyddsenhet rekommenderas för dagsaktuell information.

Beslut i ärendet har fattats av enhetschef Stina Pettersson efter föredragande av planhandläggare Hamlet Mirjamsdotter. I handläggningen har även f.d. planhandläggare Jessica Peters deltagit.

Kopia till Trafikverket, Region Västernorrland, Sametinget och Svenska kraftnät.